

Esélyegyenlőségi ombudsman a Magyar Televízióban

Interjú Leipold Péterrel

– Ki nevezte ki és milyen hatáskörrel az ombudmani feladatra?

– 2004 októbere óta van az MTV-nek esélyegyenlőségi ombudsmanja. Erre a feladatra Rudi Zoltán elnök adott megbízást, azzal a céllal, hogy az ombudsman segítse a valamilyen okból kisebbségben élő közösségek érdekeinek hatékonyabb érvényesítését a közszolgálati televízióban. A cél, hogy súlyuknak megfelelő esélyt kapjanak a képernyőn való szakszerű megjelenésre. Ezek a közösségek általában nem rendelkeznek a szokásos érdekérvényesítő képességgel, ezért indokolt támogatni őket. Az én feladatom elsősorban a nemzeti és etnikai népcsoportokkal kapcsolatos és kettős: kisebbségi érdekeket képviselek az MTV-ben és képviselem az MTV-t kisebbségi körökben. Például az országos önkormányzatoknál, vagy különböző fórumokon.

– Tehát egy személyben képviseli a kisebbségeket, de az MTV érdekeit is?

– Igen, de itt nem egyfajta szembenállás problémáját kell feloldanom, sokkal inkább az az igény, hogyan kellene néha lehetetlen helyzeteket orvosolni. Magyarán, nem az akarattal, hanem az objektív körülményekkel, a lehetőségekkel, na és többnyire a pénzzel van a baj. Sokan és sokszor fogalmazznak meg elvárásokat a televízióval szemben, de azt nem tudják, hogyan működik a közszolgálati televízió, milyen lehetőségei vannak. Van, amit érdemes és el kell várni tőle, van viszont, amit nem, mert a jelen körülmények között nem és főleg nem gyorsan oldható meg a dolog. A televízióban dolgozók sem mindig tudják, hogy az esélyegyenlőség követelménye mit jelent a közszolgálati műsorszolgáltatásban. A nemzeti és etnikai kisebbségek életének, problémáinak, történelmüknek, hagyományaiknak, kultúrájuknak az integrált megjelenítése a műsorfolyamban a napjainkban tapasztalható igény szinten kihívás az MTV számára. Az én feladatom az, hogy ismereteket, elképzeléseket közvetítsek „kintről befelé és bentről kifelé”. Ez persze nem egyszerű, azzal a kellemetlenséggel járhat, hogy én leszek az ütközőpont.

– Volt már ilyen kellemetlen eset, konfliktus?

– Konfliktus többnyire abból adódik, ha egy adott esemény vagy probléma jelentőségét a felek különbözőképpen ítélik meg. Ami fontos hír például egy kisebbségi önkormányzat számára, az, lehet, hogy a hírszerkesztő szemében nem az. Én megpróbálom mindkét irányba érvelni, nem titkoltan, azzal a céllal, hogy mindkét oldalon szemléletváltást érjek el.

– Mi ennek a szemléletváltásnak a lényege?

– Tudomásul kell venni, hogy ebben a hazában deklaráltan tizenhárom államalkotó nemzeti és etnikai kisebbség él. Nekik nem csak jogaik vannak, hanem élők, hús-vér emberek, akik fogyasztói ennek a műsorfolyamnak, amit mi készítünk. És vannak velük szemben közszolgálati köteleességeink. Ennek a ténynek a hátsó agyban mindig ott kellene lennie műsorkészítés közben. Akkor, amikor a hírszerkesztő híreket, vágóképeket válogat, akkor ennek a szempontnak érvényesülnie kell. Amikor az operatőr olyan városban, fa-

luban, régióban forgat, ahol nemzetiségiek élnek... és így tovább. Minden szereplővel szemben elvárható ez a közszolgálati kötelezettség. Ehhez viszont szemléletváltásra van szükség, ennek elérése a legfontosabb célkitűzésem.

– Hogyan akarja mindezt megvalósítani?

– Tudatos meggyőzéssel” érveléssel, ismeretek átadásával. Ezek a lehetőségek állnak a rendelkezésemre. A legfőbb eszközöm tehát a meggyőzés, de hivatkozhatok törvényekre, rendelkezésekre és adott esetben arra is, hogy az MTV elnöke támogatásáról biztosított. Természetesen tudom, hogy ez a cél felé vezető hosszadalmas út.

– Akkor a választható eszközök közül tehát inkább a méz, mint az ostor?

– Annál is inkább, mert nincs ostor a kezemben! És nem is hinnék benne. A kérdése nyilván arra irányul, lehet-e látványos változásra számítani? Én türelmes, folyamatos munkával elért eredményekre tippelek.

– Mikor jelenhetnek meg az MTV műsorairoma fiatalok is?

– Gyorsan tisztázni kell, hogy nekem nincsenek munkaadói jogosítványaim, senkit sem tudok felvenni vagy elküldeni a tévéből. Kapott feladataim és céljaim között tartozik viszont, hogy lehetőség szerint találjak, találjunk roma kollégáimmal együtt olyan romákat, akik közül adott esetben valakit, valamilyen módon alkalmazni lehetne az MTV-ben. Azt gondolom viszont,

Hogy nem lenne jó valakit csak a származása miatt ráerőltetni a képernyőre. Munkatársaimtól kaptam egy listát, amelyen vagy tizenhét név szerepel. Őket tudnám ajánlani a különböző szerkesztőségeknek, de jelenleg inkább „karcúsítás” folyik a tévében, nem felvétel.

– Mind a tizenhét romák?

– Kivételesen. Persze nem csak ők találhatók média közelben. A Roma Magazin szerkesztőségében egyre több új arc fordul meg, tudomásom van érdeklődő egyetemistákról szerte az országban, és akiket ismerek, azokról az a benyomásom, hogy tehetségesek.

– Ők akkor hol dolgoznak?

– Ez a műhely lehet akár az MTV is, de nem valószínű, hogy annyi embert tud foglalkoztatni, ahány érdeklődő volna, és főképp nem főállásban. A kisebbségi médiának általában is problémája, hogy csak igen kevés embernek nyújt fő-

Az Amaro Drom 2005. júniusi interjúja nyomán. Készítette László Zoltán.

állásban megélhetést. Ezzel együtt úgy tudom, hogy a Roma Magazinon kívül más szerkesztőségekben is dolgoznak romák és legalább hárman képernyősök is. Volt már a Híradónak is roma munkatársa. Jelenleg is ingyen vesz részt egy külsős fiú beszédtechnikai képzésben. Ilyen tekintetben azért jobb a cégünk, mint általában a híre, bár nyilván többre lenne igény. Erre akkor lesz talán lehetőség, ha tévé szervezetileg és gazdaságilag is lábra áll, ha kap olyan, mondjuk célzott támogatást, amellyel ilyen kérdések megoldhatók.

– *Pénz nélkül nem megy?*

– Nem, nem hiszem. Elvárásokat csak a feltételekhez szabottan célszerű megfogalmazni. Szeretnék utalni a kisebbségi biztosnak a kisebbségi televíziózásról készült jelentésére és főleg azokra a javaslatokra, ajánlásokra, amelyeket az illetékes állami szerveknek és minisztériumoknak tett a helyzet javítására. Ezek jó javaslatok, az Országgyűlés Emberi jogi bizottsága is támogatja őket, de úgy veszem észre, nem történik semmi.

– *Véleményem szerint az MTV-nek eléggé negatív a roma képe...*

– Én ezt azért egy kicsit differenciáltabban látom. Az emberek hajlamosak összemosni a televíziókat. Az említett képnek igen sok összetevője van, alakítja például a Roma Magazin és Fórum is. Nem véletlenül kapott a roma szerkesztőség nemrégiben elismerő díjat tevékenységéért. De más műsorokban is látni a „képet szépítő arcokat”, azaz törekvéseket, a romák életének valós bemutatására. Kétségtelenül kevésnek tűnik az, ami fő műsoridőben roma ügy-

ben történik. Az sem jó gyakorlat, hogy csak ritkán kéri ki tapasztalt roma szerkesztőink véleményét, mondjuk egy híradós anyag elkészítése vagy szerkesztése kapcsán.

Azt meg különösen hiányolom, hogy nem látok jó dokumentumfilmeket a romákról, illetve más nemzetiségekről.

– *Miben bízhatnak akkor a fiatal roma újságírók?*

– Nem könnyű rá válaszolni. Csak a saját véleményemet tudom elmondani. Nem túl vastag jégre megy az, aki csak valamelyik kisebbségi újság, rádiós vagy tévés műsornál képzelet el a jövőjét. Külön-külön viszonylag mindegyik kevés embert tud foglalkoztatni. Bár jó, hogy egyre több roma médium létezik, mégis szerencsésebb, ha valaki nem csak roma témakörben, hanem általában készül az újságírói pályára és más szerkesztőségeknél is próbálkozik, dolgozik. A több helyre való bedolgozásra látok tehát nagyobb esélyt. Jó hírnök tűnik ezzel kapcsolatban, hogy alakulóban van egy európai roma televízió.

– *Elégedetlenséget okoz az is, hogy nem minden korosztály számára láthatók jó időben a kisebbségi műsorok. Várható-e változás?*

– Az ORTT júliusban nyilvántartásba vette a közszolgálati televízió harmadik csatornáját, az M3-mat, amelyet Demokrácia csatornának is szoktak nevezni. Az MTV illetve ezzel kapcsolatban többször is azt nyilatkozták, hogy a kisebbségi műsorok az M3-on főműsorhoz közeli időben kerülnek majd sugárzásra. Ha ez bekövetkezik, minőségi változás lesz! Az M3, ha a kormányzat biztosítja a forrásokat, hamarosan elindulhat.

Kisdiákszáj

Ez itt a teherautó lánnyoma.

Balásznak már három foga van, de az egyik még nem kelt ki.

Azért vagyok fiú, mert engem az apukám szült.

Mióta tudsz ilyen jól olvasni? Amióta kívülről megtanultam.

Vettem a radarjaimmal, amit mondtál és elraktároztam a receptordobozomba.

Elfelelhetjük az almát háromfelé?

A ceruzámnak mozog a foga.

A Dani országos világbajnokságon nyert aranyérmet.

Ki volt Szent Márton? Válasz: Szent Miklós!

Ne az aulában legyen a tornaóra, mert ott olyan karate-lábszag van!

A kókuszgolyónak van levele? Válasz: Igen, a gyümölcssalátában. És friss tyúktójás is van benne.

A bikini a nénik kétrészes melltartója.

A matekkönyvben -7 helyett +7 volt. Gyártási hibás a könyv.

Az lenne jó, ha április 1-je péntek 13-ra esne.

A búza az zöldség? Válasz: Nem, babona.

Nekem nem kell fésülnöm, mert tiszta a hajam.

Réka néni, a te anyukád a mi nagymamánk?

Azért vacsorázunk, hogy éjjel ne kelljen felkelni, ha megehezünk.

Mikor megyünk ahhoz a karácsonyfához, amin nyuszik vannak?

Mondjatok költöző madarakat!

Válasz: Gombóc Artúr.

Lejegyezte **Moravcsik Réka** tanítónő,
Budapest XI., Törökugrató Ált. Iskola